

Kopsavilkums

Vides pārskata projekts Nacionālās attīstības plāna 2014.-2020.gadiem (NAP2020) sākotnējai redakcijai ir sagatavots saskaņā ar likumu „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un atbilstoši MK 23.03.2004. noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

NAP2020 ir galvenais vidējā termiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā. NAP2020 stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir procedūra, kuras mērķis ir atbalstīt NAP2020 izstrādi, integrējot vides aspektus plānošanas procesā, tostarp izvērtējot, kādas būtiskas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē var rasties NAP2020 īstenošanas rezultātā, un kā tās ietekmēs dabas kapitālu – resursus un pakalpojumus. SIVN uzdevums ir sniegt informāciju lēmumu pieņēmējiem, kā arī informēt plašāku sabiedrību par sagaidāmo būtisko ietekmi uz vidi plānošanas dokumenta ieviešanas gadījumā un iespējamiem risinājumiem negatīvās ietekmes samazināšanai vai pozitīvās ietekmes pastiprināšanai.

NAP2020 vides pārskata izstrādes metodika ir balstīta uz atbilstības izvērtējumu starptautiskajiem vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības mērķiem, NAP2020 izvirzīto mērķu un uzdevumu kvalitatīvu ietekmju vērtējumu, kā arī atsevišķos gadījumos - darbības rādītāju kvantitatīvu vērtējumu. Vides pārskats ir ticis sagatavots, balstoties uz pieejamajiem politikas plānošanas dokumentiem, statistikas datiem, citu publiski ieejamo informāciju un pētījumiem, pieejamajām zināšanām par vides novērtēšanas metodēm, kā arī kā arī izmantojot Pārresoru koordinācijas centra rīcībā esošo informāciju. Vides pārskatā iekļautā informācija un sniegtais vērtējums ir samērots ar NAP2020 sākotnējās redakcijas detalizācijas pakāpi.

SIVN procedūras ietvaros no vides aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības perspektīvas tiek vērtēta NAP2020 stratēģiskā un ieviešanas daļa, tai skaitā mērķu sasniegšanas un uzdevumu izpildes iespējamā nelabvēlīgā ietekme uz vidi, piedāvājot alternatīvus risinājumus un nepieciešamības gadījumā iesakot risinājumus, kas piemērojami, lai novērstu vai mazinātu iespējamās negatīvās ietekmes, kā arī pastiprinātu pozitīvās ietekmes.

Raksturojot esošo vides situāciju, atbilstoši NAP2020 detalizācijas pakāpei, sniegts raksturojums par dabas resursiem, vides kvalitāti un būtiskākajām piesārņojošām slodzēm. Vērtējumā ir izmantota dabas kapitāla pieeja, kas saskan ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam (Latvija2030) izmantoto pieeju. Tāpat iekļauts vērtējums par to, kādas slodzes uz dabas kapitālu un vides kvalitāti Latvijā rada noteiktas tautsaimniecības nozares, tādējādi ļaujot sasaistīt NAP2020 plānotos rīcības virzienus un uzdevumus ar sagaidāmo ietekmi uz vidi. Balstoties uz šo analīzi, kā NAP2020 īstenošanas būtiskie vides aspekti tika izvirzīti dabas kapitāla nenoplicināšana un vides kvalitātes uzlabošana, mazinot kopējo antropogēno slodzi.

NAP2020 kopumā nav pretrunā ar starptautiskajiem un Eiropas Savienības politikas plānošanas dokumentos noteiktajiem vides aizsardzības un resursu izmantošanas mērķiem. Tomēr attiecībā uz nacionāliem mērķiem, kas iekļauti „Latvija2030”, nosakot, ka Latvijai ir jākļūst par līderi Eiropas Savienībā dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā,

NAP2020 neiekļauj tos galvenos risinājumus, kas šajā stratēģijā ir uzsvērti saistībā ar dabu kā nākotnes kapitālu.

Vērtējuma veikšanā par NAP2020 īstenošanas būtiskajām ietekmēm uz vidi izmantoto pieeju var raksturot kā daudzpakāpju procesu, kas iekļauj analīzi stratēģiskā līmenī, ieviešanas līmenī, kā arī veidojot ietekmju vērtējuma kopsavilkumu. Šī vērtējuma rezultāti ir iekļauti vides pārskata 6.nodaļā.

NAP2020 virsmērķis paredz īstenot ekonomisko izrāvienu, nodrošinot vismaz 5% iekšzemes kopprodukta pieaugumu gadā. Esošās situācijas apskats par gaisa kvalitāti un klimata politiku parāda, ka līdz šim tautas saimniecības izaugsme nav atsaistīta no piesārņojošo vielu un siltumnīcefekta gāzu emisiju pieauguma. Tomēr, nodrošinot būtisku resursu izmantošanas efektivitātes un energo efektivitātes paaugstināšanu, samazinot gaisa piesārņojošo vielu emisiju apjomu, samazinot energo intensitāti un paplašinot atjaunojamo energoresursu izmantošanu, tautas saimniecības izaugsmes stimulēšanai un iedzīvotāju labklājības pieaugumam, ir iespējams vienlaicīgi ierobežot siltumnīcefekta gāzu emisiju pieaugumu.

NAP2020 īstenošanas kumulatīvā ietekme uz dabas kapitālu ilgtermiņā ir neskaidra, un tā būtu precizējama, turpmākā NAP2020 izstrādes stadijā, nepieciešamības gadījumā, paredzot pasākumus iespējamās negatīvās ietekmes uz vidi samazināšanai. Lai gan tiešā veidā netiek paredzētas darbības, kas vērstas uz dabas kapitāla samazināšanu, tomēr plānošanas dokumentā izmantota pieeja, kas uz dabas resursiem raugās kā uz līdzekli ekonomiskās izaugsmes nodrošināšanai, un šī pieeja rada riskus dabas kapitāla saglabāšanai. Strādājot pie NAP2020 detalizācijas un iekļaujot arī paredzamo finansējuma apjomu katra uzdevuma veikšanai, būtu nepieciešams vēlreiz izvērtēt NAP2020 uzdevumu īstenošanas sagaidāmo ietekmi uz vidi.

NAP2020 tieši neplāno darbības, kuras īstenojot rastos būtiska negatīva ietekme uz NATURA 2000 teritorijām, tādēļ nav paredzēti kompensējošie pasākumi. Tomēr NAP2020 pašreiz neietver konkrētus projektus, teritorijas, tāpēc nav iespējams izslēgt, ka plānošanas dokumenta īstenošanas laikā kāds no projektiem tomēr būtu saistīts ar ietekmi uz dabas vērtībām.

NAP2020 pašreizējā detalizācijas pakāpe nesniedz informāciju par konkrētiem pasākumiem un projektiem, kas varētu būtiski pozitīvi vai negatīvi ietekmēt Latvijas robežvalstis. Netieša pārrobežu ietekme iespējama tādās jomās kā Baltijas jūras kvalitāte un globālās klimata pārmaiņas.

Vides monitoringa nodrošināšanai saistībā ar NAP2020 īstenošanu, konkrētie uzdevumi un termiņi tiks precizēti līdz NAP2020 gala redakcijas pieņemšanai.

Sabiedriskās apspriešanas process par vides pārskata projektu NAP2020 sākotnējai redakcijai norisinās no **2012. gada 5. septembra līdz 15. oktobrim**. Savukārt sabiedriskās apspriešanas process par NAP2020 sākotnējo redakciju norisinās no 2012. gada 15. augusta līdz 21.septembrim. Iedzīvotāji un institūcijas var iepazīties ar vides pārskata projektu un NAP2020 sākotnējo redakciju, kā arī sniegt priekšlikumus un komentārus internet vietnē www.nap.lv Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtie komentāri un priekšlikumi, kā arī atbildes uz iebildumiem un atsauksmēm par vides pārskata projektu tiks izvērtētas pēc būtības, iespēju robežās ņemtas vērā un iestrādātas vides pārskata gala redakcijā.